

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริโภคสัญญาณกับการท่องเที่ยวในสังคมไทยร่วมสมัย

คำชี้แจง: การเก็บข้อมูลครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาสื่อศิลปะและการออกแบบสื่อ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ขอให้ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม กาเครื่องหมาย ✓ ใน หน้าข้อความที่เป็นคำตอบของท่าน และ/หรือเขียนคำตอบในบรรทัดที่เว้นไว้ให้ กรณีที่ตอบมากกว่า 1 ข้อ ขอให้ท่านใส่ตัวเลขเรียงตามลำดับความสำคัญ

สำหรับผู้วิจัย - ผู้ช่วยวิจัย

/ / 48 No.

Plc: _____

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ 1 ชาย 2 หญิง
2. อายุ 1 ต่ำกว่า 18 ปี 2 18 - 25 ปี 3 26 - 45 ปี
4 46 - 59 ปี 5 มากกว่า 59 ปี
3. ระดับการศึกษา 1 ประถมศึกษา 2 มัธยมศึกษา หรือเทียบเท่า
3 อนุปริญญา หรือเทียบเท่า 4 ปริญญาตรี
5 สูงกว่าปริญญาตรี 6 อื่นๆ _____
4. อาชีพ 1 นักเรียน/นักศึกษา
2 ข้าราชการ/พนักงานของรัฐ
3 พนักงานรัฐวิสาหกิจ/บริษัทเอกชน
4 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว
5 รับจ้าง
6 เกษตรกร
7 ข้าราชการบำนาญ
8 เกษียณอายุจากการเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ/บริษัทเอกชน

- 9 แม่บ้าน/พ่อบ้าน
10 อื่นๆ _____

5. รายได้ (บาทต่อเดือน) 1 ต่ำกว่า 5,000 2 5,000-10,000 3 10,001-15,000
4 15,001-20,000 5 20,001-25,000 6 สูงกว่า 25,000

6. สถานภาพ 1 โสด
2 สมรสแล้ว มีบุตร _____ คน

7. ถิ่นที่อยู่ (จังหวัด): _____

ส่วนที่ 2 : พฤติกรรมการท่องเที่ยว

8. จำนวนครั้งที่เดินทางท่องเที่ยว (ภายในประเทศ) ในรอบ 1 ปี
1 1 ครั้ง 2 2 ครั้ง 3 3 ครั้ง
4 4 ครั้ง 5 5 ครั้ง 6 อื่นๆ _____

9. โดยส่วนใหญ่แล้ว ท่านจะใช้ช่วงเวลาใดเพื่อการเดินทางท่องเที่ยว
1 ปิดภาคการศึกษา 2 วันหยุดประจำสัปดาห์
3 ช่วงวันหยุดเทศกาล (วันนักขัตฤกษ์) 4 ลาพักร้อน
5 อื่นๆ _____

10. ท่านมักใช้เวลาโดยเฉลี่ยกี่วันในการท่องเที่ยวแต่ละครั้ง
1 1-2 วัน 2 3-4 วัน 3 5-6 วัน
4 1-2 สัปดาห์ 5 มากกว่า 2 สัปดาห์ 6 อื่นๆ _____

11. ท่านมักเดินทางท่องเที่ยวกับใคร
1 คนเดียว 2 ครอบครัว/ญาติ 3 เพื่อน
4 คณะทัวร์ 5 อื่นๆ _____

12. พาหนะประเภทใดที่ท่านมักใช้ในการเดินทางท่องเที่ยว
1 เครื่องบิน 2 รถยนต์ส่วนตัว 3 รถยนต์โดยสาร
4 รถไฟ 5 อื่นๆ _____

13. ท่านเคยใช้บริการของบริษัทที่รับจัดการท่องเที่ยว (บริษัททัวร์) บ้างหรือไม่ เพราะเหตุใด
1 เคย เพราะ _____
 บริการที่เคยใช้ คือ _____
2 ไม่เคย เพราะ _____

14. สื่อ/แหล่งข้อมูลใดที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกที่ท่องเที่ยวหรือกระตุ้นให้ท่านอยากเดินทางไปเที่ยวมากที่สุด (กรณีตอบมากกว่า 1 ข้อ ให้ใส่ตัวเลขเรียงตามลำดับ)

☐ 1 โทรทัศน์	☐ 2 วิทยุ
☐ 3 แผ่นพับ, ใบปลิว, โบรชัวร์	☐ 4 ป้ายโฆษณา, โปสเตอร์
☐ 5 นิตยสาร, วารสาร	☐ 6 หนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว
☐ 7 สำนักงาน/บริษัททัวร์	☐ 8 คำบอกเล่า
☐ 9 อินเทอร์เน็ต	☐ 10 อื่นๆ _____

15. การท่องเที่ยวในประเทศไทย รูปแบบใดที่ท่านชื่นชอบมากที่สุด (กรณีตอบมากกว่า 1 ข้อ ให้ตัวเลขเรียงตามลำดับความชอบ)

- 1 ท่องเที่ยวชมธรรมชาติ เช่น ทะเล ภูเขา น้ำตก ถ้ำ
- 2 ท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์-โบราณคดี เช่น ชมพิพิธภัณฑน์ โบราณสถาน
- 3 ท่องเที่ยวด้านศิลปวัฒนธรรม งานเทศกาล และประเพณี
- 4 ท่องเที่ยวด้านวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น
- 5 ท่องเที่ยวแนวผจญภัย เช่น ล่องแก่ง ปีนหน้าผา ขับรถสำรวจเส้นทางวิบาก
- 6 ท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เช่น ดูนก เดินป่า
- 7 ท่องเที่ยวเชิงเกษตร
- 8 ท่องเที่ยวทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เช่น หอดูดาว เชื้อพันธุศาสตร์ทางวิทยาศาสตร์
- 9 ท่องเที่ยวเพื่อความบันเทิง เช่น ชมการแสดง เที่ยวสวนสัตว์ สวนสนุก โรงละคร สถานบันเทิงต่างๆ
- 10 ท่องเที่ยวเน้นจับจ่ายซื้อของ/ช้อปปิ้ง (shopping)
- 11 ท่องเที่ยวเพื่อสุขภาพ
- 12 ท่องเที่ยวเพื่อเกมส์กีฬา
- 13 ท่องเที่ยวเพื่อการประชุมสัมมนาและสนทนาการ
- 14 อื่นๆ _____

ส่วนที่ 3 : พฤติกรรมการบริโภคทางการท่องเที่ยว

16. จุดประสงค์ในการเดินทางท่องเที่ยวโดยทั่วไปของท่าน คือ

☐ 1 พักผ่อน	☐ 2 เยี่ยมญาติ
☐ 3 ประชุม สัมมนา ดูงานนอกสถานที่	☐ 4 ซื้อสินค้า
☐ 5 แสดงฐานะของตนเอง	☐ 6 อื่นๆ _____

17. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือก สถานที่ท่องเที่ยว สำหรับท่าน คืออะไรบ้าง (ตอบ ได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไป
- 2 การคมนาคมสะดวก (เช่น มีรถประจำทางแล่นผ่าน มีถนนลาดยางหรือถนนคอนกรีต)
- 3 ใกล้ตัวเมือง
- 4 ใกล้สถานที่ท่องเที่ยวแห่งอื่นๆ
- 5 มีสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร
- 6 ความปลอดภัย
- 7 แพลก, มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว
- 8 ความสะอาด
- 9 ความสวยงาม
- 10 ความเป็นธรรมชาติ
- 11 ความดั้งเดิมของวิถีชีวิต-ศิลปวัฒนธรรม-ประเพณี
- 12 เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่งค้นพบใหม่ ยังมีความบริสุทธิ์อยู่มาก
- 13 กลัวจะเป็นคนล่าสมัยถ้ายังไม่ได้ไป
- 14 อื่นๆ _____

18. สถานที่พักผ่อนที่ท่านนิยมไปใช้บริการมากที่สุดในการท่องเที่ยว

- 1 โรงแรม
- 2 รีสอร์ท / บังกาโล
- 3 เกสต์เฮาส์
- 4 โฮมสเตย์
- 5 บ้านญาติ / เพื่อน
- 6 อื่นๆ _____

19. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือก สถานที่พัก สำหรับท่าน คืออะไรบ้าง

- 1 มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักทั่วไป
- 2 เพิ่งเปิดให้บริการ
- 3 การคมนาคมสะดวก (เช่น มีรถประจำทางแล่นผ่าน มีถนนลาดยางหรือถนนคอนกรีต)
- 4 อยู่ในตัวเมือง
- 5 ใกล้สถานที่ท่องเที่ยว
- 6 สะอาด
- 7 ปลอดภัย
- 8 มีสิ่งอำนวยความสะดวกและมีบริการหลากหลาย ครบครัน
- 9 ตกแต่งสวยงาม
- 10 บรรยากาศดี
- 11 อยู่ท่ามกลางธรรมชาติ
- 12 สงบ ไม่พลุกพล่าน มีความเป็นส่วนตัว
- 13 ราคาประหยัด

14 ประทับใจในการบริการ

15 อื่นๆ _____

20. ในการไปเที่ยวแต่ละครั้ง นอกจากเยี่ยมชมสถานที่ต่างๆ แล้ว มีการบันทึกภาพเก็บไว้บ้างหรือไม่

1 เคย

2 ไม่เคย

21. ท่านถ่ายรูปกลับไปเพื่อใช้ทำอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 เป็นที่ระลึก ช่วยเตือนความทรงจำ

2 ตั้งโชว์

3 เป็นเครื่องยืนยันว่าได้ไปสถานที่แห่งนั้นจริง

4 อื่นๆ _____

22. ท่านเคยซื้อ/นำของที่ระลึกกลับไปบ้างหรือไม่

1 เคย

2 ไม่เคย

23. ท่านซื้อ/นำของที่ระลึกกลับไปเพื่อใช้ทำอะไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 เป็นที่ระลึก ช่วยเตือนความทรงจำ

2 เป็นของเก็บสะสม

3 ใช้เองภายในครอบครัว (อุปโภคและบริโภค)

4 ตั้งโชว์

5 เป็นเครื่องยืนยันว่าได้ไปสถานที่แห่งนั้นจริง

6 เป็นของฝาก

7 อื่นๆ _____

24. อะไรเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าที่ระลึกของท่าน (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 ประโยชน์ใช้สอย

2 ขนาดพอเหมาะ สะดวกในการนำกลับไป

3 ราคาเหมาะสม

4 หูหรร่า ราคาแพง

5 ความสวยงาม

6 เป็นของเก่า-ของแท้

7 แปลก ไม่ซ้ำใคร

8 งานทำมือ (hand-made)

9 เป็นของขึ้นชื่อหรือเป็นสัญลักษณ์ของท้องถิ่นนั้นๆ

10 อื่นๆ _____

25. หลังจากไปเที่ยวแต่ละครั้ง มีการเล่าเรื่องราวประสบการณ์ท่องเที่ยวให้ผู้อื่นฟังหรือไม่

1 บ่อย-เป็นประจำ

2 บางครั้ง

3 น้อย-ไม่เคยเลย

26. การท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่ให้ประโยชน์ต่อตัวท่านอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1 เพลิดเพลิน ช่วยผ่อนคลายจากความตึงเครียด

2 ได้ความรู้ ประสบการณ์ใหม่ๆ เพิ่มขึ้น

- 3 เกิดความคิดสร้างสรรค์
- 4 มีเรื่องพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับคนอื่น ๆ ได้
- 5 เป็นที่ยอมรับและเป็นคนทันสมัย
- 6 สานความสัมพันธ์ในครอบครัว / กลุ่มเพื่อน
- 7 มีประโยชน์ต่อหน้าที่การงาน
- 8 สร้างความภาคภูมิใจ
- 9 อื่นๆ _____

27. สมมุติให้ท่านต้องแบ่งประสบการณ์ท่องเที่ยวออกเป็น 2 ลักษณะ คือ “ประสบการณ์จริง” กับ “ประสบการณ์เทียม”

(ก) กิจกรรมการท่องเที่ยวลักษณะใดที่ท่านจะจัดให้เป็น “ประสบการณ์จริง”

(ข) กิจกรรมการท่องเที่ยวลักษณะใดที่ท่านจะจัดให้เป็น “ประสบการณ์เทียม”

28. ท่านเห็นว่าการท่องเที่ยวเป็นกิจกรรมที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมปัจจุบันหรือไม่อย่างไร

ขอขอบคุณที่ท่านให้ความร่วมมือ

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

Copyright© by Chiang Mai University

All rights reserved

ภาคผนวก ข

เอกสารแจกแนะนำการแสดงของศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่

เอกสารที่นำมาเสนอในภาคผนวก ข นี้ เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นเพื่อแจกจ่ายแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาใช้บริการของชั้น โดกศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่ โดยมีการจัดทำในหลายภาษา อาทิ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ ภาษาสเปน ภาษาอิตาลี ภาษาฝรั่งเศส ภาษาญี่ปุ่น เพื่อให้ข้อมูลเกี่ยวกับการบริการ และข้อมูลเชิงวัฒนธรรมของการแสดงต่างๆ ที่จัดเตรียมไว้เสนอแก่นักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวจะรับทราบถึงประวัติความเป็นมา ช่วงเวลาหรือเทศกาลของการละเล่นทางประเพณีที่เกิดขึ้นในบริบทจริงทางสังคม-วัฒนธรรม ซึ่งผู้ศึกษาเห็นว่าล้วนเกี่ยวข้องกับ “ความพิเศษ” และ “ความเป็นท้องถิ่น” ตลอดจนคุณค่าและนัยยะทางวัฒนธรรมของการแสดงชุดต่างๆ แก่นักท่องเที่ยว

อนึ่ง ผู้ศึกษา ได้นำเอกสารฉบับนี้มาใส่ไว้เป็นภาคผนวก เพื่อให้เป็นฐานข้อมูลแก่ผู้อ่านประกอบการวิเคราะห์เนื้อหาในบทที่ 3 แหล่งท่องเที่ยวและการใช้สัญลักษณ์ในแหล่งท่องเที่ยว

ศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่

อาหารชั้นโดกและการแสดงชาวเขา ตั้งแต่เวลา 19.00-21.30 น.

185/3 ถนนวิวาลัย เชียงใหม่ 50100 โทรศัพท์ 275097, 274540, 202993-5

www.oldchiangmai.com

ชั้นโดก เป็นภาษาชนที่มีลักษณะเป็นภาคมีชาติตั้งสูง ใช้วางอาหารใช้ กันในหมู่คนที่นิยมรับประทานข้าวเหนียวเป็นอาหารหลัก ชั้นโดกมีสองชนิด คือ ชั้นโดกยวนซึ่งทำด้วยไม้สักใช้กันแพร่หลายในแถบภาคเหนือของประเทศไทย อีกชนิดหนึ่งคือชั้นโดกลาวทำด้วยไม้ไผ่สานประกอบด้วยหวายในบางส่วน นิยมใช้ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ลาว และแถบสิบสองปันนาในทางตอนใต้ของจีน ชาวเขาบางกลุ่มก็นิยมใช้ชั้นโดกดังกล่าวนี้ด้วย

ในสมัยโบราณ ชันโตกเป็นเครื่องใช้ส่วนหนึ่งของงานพิธีต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานศพ และพิธีทำบุญบ้าน เป็นต้น อาหารที่ใช้เลี้ยงเป็นอาหารเหนือและจะเป็นอะไรก็ตามก็ได้ โดยปกติแล้วอาหารที่ทางศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่จัดไว้บริการท่านมีดังต่อไปนี้ คือ 1. ไก่ทอด 2. แกงฮังเล 3. ผัดผัก 4. น้ำพริกอ่อน (เผ็ดเล็กน้อย) 5. แคนหมู ใช้รับประทานกับเครื่องจิ้ม 6. แดงกวา รับประทานกับเครื่องจิ้มเช่นกัน และ 7. หมี่กรอบ นอกจากนี้ยังมีข้าวแต๋นไว้รับประทานเป็นของขบเคี้ยวพร้อมชาหรือกาแฟ ข้าวที่นำมาบริการมีทั้งข้าวเจ้าและข้าวเหนียวซึ่งบรรจุมาในกระต๊อบ สำหรับผู้รับประทานอาหารมังสวิรัตหรืออาหารอิสลามสามารถสั่งได้ล่วงหน้าเพื่อความรวดเร็ว และสะดวกในบริการ

ศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่และพนักงานทุกคนมีความภาคภูมิใจที่ได้รับใช้และบริการท่านมาเป็นเวลาติดต่อกันมาตั้งแต่เมษายน 2514 หวังว่าท่านคงจะประทับใจกับอาหาร การบริการ และการแสดงของเราซึ่งจัดเสนอแก่ท่านทั้งภายในห้องแสดงและลานชาวเขา

หมายเหตุ ตอนที่ 1 เป็นการพ้อนรำทางภาคเหนือซึ่งจัดแสดงในห้องแสดง มีทั้งหมดเจ็ดชุด ในแต่ละคืน ตอนที่ 2 เป็นการแสดงชาวเขาและพ้อนรำพื้นเมือง จัดแสดงที่ลานชาวเขาซึ่งแสดงต่อจากการแสดงตอนที่ 1

ตอนที่ 1

1. พ้อนเล็บ เป็นสัญลักษณ์อย่างหนึ่งของชาวลานนาไทย ซึ่งมักจะแสดงในโอกาสพิเศษเพื่อต้อนรับแขกผู้มีเกียรติหรือสมโภชในทางพุทธศาสนา ท่าเดินของพ้อนเล็บนี้ถือกันว่าได้เลียนแบบมาจากการเอียงข้างของช้าง ซึ่งในโบราณถือว่าเป็นสัตว์ชั้นสูงมีคุณค่ามาก แต่เดิมการพ้อนเล็บนี้ไม่มีทำราคาเฉพาะแน่นอน พระราชชายาเจ้าดารารัศมี (ณ เชียงใหม่) ในรัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2416-2476) ได้ทรงโปรดปรับปรุงแก้ไขให้สวยงามและมีทำราคาเฉพาะแน่นอน

2. พ้อนดาบ เป็นการแสดงศิลปะอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับการต่อสู้ป้องกันตัว เป็นการแสดงชั้นเชิงของการต่อสู้ร่วมกับท่าพ้อนที่สวยงาม

3. พ้อนสาวไหม เป็นการพ้อนพื้นเมืองที่เลียนแบบมาจากการทอผ้าไหมของชาวบ้าน การพ้อนสาวไหมเป็นการพ้อนรำแบบเก่า เป็นท่าหนึ่งของพ้อนเจิงซึ่งอยู่ในชุดเดียวกับการพ้อนดาบลีลาการพ้อนเป็นจังหวะที่คล่องแคล่วและรวดเร็ว (สะอึกเป็นช่วงๆ เหมือนการทอผ้าด้วยกี่กระตุก)

ประมาณปี พ.ศ. 2500 คุณบัวเรียว รัตนมณีภรณ์ ได้คิดทำรำขึ้นมาโดยอยู่ภายใต้การแนะนำของบิดา ทำรำนี้ได้เน้นถึงการเคลื่อนไหวที่ต่อเนื่องและนุ่มนวล ซึ่งเป็นท่าที่เหมาะสมในการป้องกันไม่ให้เส้นไหมพันกัน ในปี พ.ศ. 2507 คุณพลอยศรี สรรพศรี ช่างพ้อนเก่าในวังของเจ้าเชียงใหม่ องค์สุดท้าย (เจ้าแก้วนารัฐ) ได้ร่วมกับคุณบัวเรียวจัดเกล้าทำรำขึ้นใหม่ ต่อมาในปี พ.ศ. 2520 คณะอาจารย์วิทยาลัยนาฏศิลป์เชียงใหม่ได้คิดทำรำขึ้นมาเป็นแบบฉบับของวิทยาลัยเอง การพ้อนของทางศูนย์วัฒนธรรมเชียงใหม่เป็นการรวบรวมท่ารำที่สวยงามของทั้งสองฝ่ายเข้าด้วยกัน

4. ระบายไก่อ เป็นระบำชุดหนึ่งจากละครเรื่องพระลอตามไก่อ เป็นการรำรำของบริวารไก่อแก้ว พระราชชายาได้ทรงคิดทำรำขึ้นเนื่องในโอกาสฉลองกุ (ที่บรรจ้อฐิ) ของเจ้านายเมืองเชียงใหม่ ในปี พ.ศ. 2452 ที่ท่านทรงนำมารวบรวมไว้ที่วัดสวนดอก จากงานพระราชนิพนธ์ของพระบรมวงศ์เธอ กรมพระนราธิปประพันธ์พงศ์ที่รัชกาลที่ 5 ทรงประทานให้แก่ท่าน

เรื่องพระลอนี้เป็นเรื่องทางลานนา เชื่อกันว่ามีเค้าโครงจากเรื่องจริงซึ่งเกิดขึ้นในราวปี พ.ศ. 1629-1693 ระหว่างเมืองสองเมือง เมืองของพระลอกับเมืองของพระเพื่อนพระแพง สันนิษฐานว่า อยู่ในตอนเหนือของจังหวัดลำปางและจังหวัดแพร่ในปัจจุบันตามลำดับ ผู้เล่าเรื่องดั้งเดิมเป็นคนเมืองแพร่เพราะเรื่องพระลอไม่ได้แพร่หลายในลานนาตะวันตก จึงทำให้เรื่องพระลอถูกเขียนขึ้นครั้งแรกโดยกวีกรุงศรีอยุธยาในลักษณะลิลิตระหว่างพ.ศ. 1991-2076

5. ฟ้อนเงี้ยว เป็นการฟ้อนรำของเมืองเหนือที่ได้ดัดแปลงมาจากการละเล่นของไทยใหญ่ (เงี้ยว) ต่อมาครูช่างฟ้อนในคุ้มหลวงเชียงใหม่ได้ปรับปรุงแก้ไขให้สวยงามขึ้น การแต่งกายสำหรับผู้ฟ้อนนิยมเป็น 2 แบบ

ก. แบบไทยใหญ่ใช้กางเกงเป้ากว้าง

ข. แบบพม่าใช้โสร่ง จะใส่ลอยชายหรือโจงกระเบนก็ได้

6. ระบำชอ ได้ถูกดัดแปลงและประดิษฐ์จากครูเพลงและครูช่างฟ้อนในวังเจ้าดารารัศมีในปี พ.ศ. 2470 ใช้ฟ้อนในโอกาสที่ถวายการต้อนรับพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (พ.ศ.2468-2478) เสด็จประพาสเชียงใหม่และในโอกาสสมโภชช้างเผือกซึ่งน้อมเกล้าฯ ถวายให้ท่าน การแต่งกายเป็นชุดกระเหรี่ยง

7. ฟ้อนม่านม้ายเชียงตา เป็นการฟ้อนผสมระหว่างการฟ้อนในราชสำนักพม่าและรำไทย พระราชชายาเจ้าดารารัศมีได้ทรงให้ครูช่างฟ้อนชาวพม่าและครูช่างฟ้อนในวังของท่านคิดทำรำขึ้นมาระหว่างปี พ.ศ. 2458-2469 เครื่องแต่งกายเป็นแบบหญิงในราชสำนักพม่าสมัยพระเจ้าสิป้อ (พ.ศ. 2421-2428) กษัตริย์องค์สุดท้ายของพม่า

8. ฟ้อนลื้อ การฟ้อนนี้เดิมเป็นการฟ้อนของชาวไทยลื้อ หมู่บ้านหนองบั้ง อำเภอท่าวังพา จังหวัดน่าน บรรพบุรุษของชาวไทยลื้อนี้เดิมเป็นพวกอพยพสงครามจากแคว้นสิบสองปันนาในมณฑลยูนนานของจีน ชาวไทยลื้อเหล่านี้หลบหนีการต่อสู้ระหว่างพระเจ้าสิป้อและหลานชายซึ่งสู้รบกันในช่วงปีพ.ศ. 2365-2366 แตกต่างจากบรรพบุรุษของชาวไทยลื้อกลุ่มอื่นในทางตอนเหนือของประเทศไทยซึ่งอพยพมาก่อนหน้านี้นี้ประมาณ 22 ปี ในฐานะเชลยสงคราม บางพวกก็ถูกชักชวนให้มาตั้งถิ่นฐานใหม่

9. ฟ้อนโยคีถวายไฟ เจ้าแก้วนารัฐ (พ.ศ. 2454-2482) เจ้าครองเมืองเชียงใหม่องค์สุดท้ายได้ทรงให้นักดนตรีในวังของท่านและครูช่างฟ้อนชาวพม่าร่วมกันคิดทำรำและบทเพลงขึ้นมาในโอกาสเสด็จประพาสเชียงใหม่ของกรมพระนครสวรรค์พิณิจ โอรสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอม-

เกล้าเจ้าอยู่หัวในปีพ.ศ. 2465 ทำรำได้ดัดแปลงมาจากทำฤๅษีคัคคน เดิมเป็นการแสดงของผู้ชาย ในปีพ.ศ. 2477 ได้เปลี่ยนเป็นทำรำของผู้หญิงเนื่องจากช่างฟ้อนผู้ชายหายาก

10. ฟ้อนน้อยใจยา เป็นฉากหนึ่งของละครเพลงชื่อเดียวกัน ได้แต่งขึ้นในปีพ.ศ. 2464 โดยท้าวสุนทรโวหาร คนเขียนหนังสือของอนุชาเจ้าคารารัศมีและถวายแก่เจ้าคารารัศมีในวันเกิดของท่าน ต่อมาเจ้าคารารัศมีได้ขัดเกลางานตอนของละครและแต่งเพลงน้อยใจยาขึ้น จากนั้นแสดงขึ้นถึงน้อยใจยาชายหนุ่มผู้ยากจนได้ตัดพ้อต่อว่าแวนแก้วสาวงามแห่งหมู่บ้าน ซึ่งจะแต่งงานกับสังข์นันทา ชายหนุ่มผู้ร่ำรวยแต่หน้าตาอัปลักษณ์ของอีกหมู่บ้านหนึ่ง แวนแก้วบอกน้อยใจยาว่าเรื่องทั้งหมดนี้ไม่ใช่ความผิดของเธอแต่เป็นความเห็นชอบของบิดามารดาและได้ยืนยันความรักของเธอที่มีต่อเขา หลังจากปรับความเข้าใจกันแล้วก็พากันหนีไป

11. ฟ้อนเทียน ใช้ฟ้อนในเวลากลางคืน ไม่สวมเล็บ แต่ถือเทียนสองข้างประกอบการฟ้อนพระราชชายาฯ ได้ทรงปรับปรุงขึ้นจากการฟ้อนเล็บเพื่อจะฟ้อนรับเสด็จรัชกาลที่ 7 ในคราวเสด็จประภาสเชียงใหม่ พ.ศ. 2469

12. ฟ้อนไต ไต คือชื่อที่คนไทยใหญ่เรียกตัวเอง คนไทยใหญ่นี้นอกจากจะอาศัยอยู่ในรัฐฉานประเทศเมียนมาร์แล้วยังอาศัยอยู่ในจังหวัดแม่ฮ่องสอนด้วย ฟ้อนไตได้ถูกคิดทำรำโดยครูแก้วและนางละหยิ่น ทองเขียวผู้เป็นภรรยา ผู้ซึ่งเป็นคนไทยใหญ่ด้วย โดยในระหว่างพ.ศ. 2483-97 ขณะที่นางละหยิ่นได้อาศัยที่เชียงใหม่กับครูแก้ว นางได้เห็นการแสดงฟ้อนม่านม้วยเชียงตาและได้ประทับใจมาก เมื่อนางกับครูแก้วกลับไปอยู่ที่แม่ฮ่องสอนแล้วจึงได้คิดทำรำของฟ้อนไตขึ้นจากทำรำของรำไทย พม่า และฟ้อนเชียงใหม่ ในปีพ.ศ. 2500

13. รำวง เกิดจากรำโทนของนครพนมและได้แพร่หลายไปยังภาคอื่นๆ ของประเทศไทย ต่อมาจอมพล ป. พิบูลสงครามได้มีคำสั่งให้กรมศิลปากรจัดทำรำเป็นรำวงมาตรฐานขึ้น

ตอนที่ 2

คนลาหู่ (มุเซอ) อาข่า (อีก่อ) และลีซู (ลีซอ) มีต้นตระกูลเป็นเผ่าอี (โลโล) ในมณฑลยูนนาน และอยู่ในตระกูลภาษาทิเบต-พม่า ม้ง (แม้ว) และเมี่ยน (เย้า) อยู่ในกลุ่มภาษาเมี้ยว-เย้าของตระกูลภาษาจีนทิเบต สามเผ่าแรกมีวัฒนธรรมคล้ายไปทางทิเบต ส่วนสองเผ่าหลังนั้นคล้ายไปทางจีน ทุกเผ่าเริ่มอพยพมาจากจีนตอนใต้เข้าสู่ประเทศไทยเมื่อ 150 ปีก่อนจนถึงปัจจุบัน ลาหู่ อาข่า และลีซอ อพยพผ่านทางพม่า ม้งกับเมี่ยนอพยพผ่านทางลาว

การเดินทางของลาหู่ ม้ง เมี่ยน และลีซูจะมีในช่วงเทศกาลปีใหม่ของพวกเขา สำหรับม้งในเดือนธันวาคม ลาหู่ เมี่ยน และลีซูพร้อมกับตระกูลจีน นอกจากนี้ยังมีการเดินรำในการบวชทางศาสนา เต้าในเดือนพฤศจิกายน การเดินรำเข้าทรงขอฝนในเดือนเมษายน ส่วนพวกอาข่านั้นมีการเดินรำสนุกสนานทุกคืนที่ลานชุมนุมของหมู่บ้าน

1. **เผ่าลาหู่** ลาหู่ (มุซอ) ในประเทศไทยแบ่งเป็น 4 กลุ่มใหญ่ คือ ลาหู่ณะ (มุซอคำ) หู่หฺยิ (มุซอแดง) ซึ่งแยกตัวจากลาหู่ณะ ลาหู่แสแสและลาหู่สุยิ (มุซอเหลือง) นักมานุษยวิทยาพอลและอีเลน สวิส ได้วิเคราะห์วัฒนธรรมของคนลาหู่แล้ว ได้ลงความเห็นว่าคุณลาหู่มีความเชื่อและต้องการที่จะรับพรมากกว่าเผ่าอื่น ซึ่งอาจเป็นเหตุผลอย่างหนึ่งที่ทำให้พวกลาหู่ณะ (มุซอคำ) ซึ่งเดินร่ำให้ท่านชมอยู่นี้กลายเป็นคริสเตียนไปหมด และลาหู่หฺยิ (มุซอแดง) เชื่อมั่นในศาสนาผีบุญ

2. **ร้านกึ่งกะลา** เป็นการฟ้องร้องของชาวไทยใหญ่ คำว่ากึ่งกะลาเพี้ยนมาจาก “กิน-นะ-รา” การร้านกึ่งนี้มักจะมีในเทศกาลวันเพ็ญเดือนสิบสองและเวลาที่มีการแห่ครัวทาน (มีแต่ในภาคเหนือคล้ายผ้าป่าถวายแต่ของกินและเครื่องใช้ ไม่ถวายเครื่องนุ่งห่ม)

3. **เผ่าม้ง** ม้ง(แม้ว) เป็นกลุ่มย่อยของคนเมี้ยว กลุ่มอื่นมี มูมองและมาว มีแต่คนม้งเท่านั้นที่อพยพมาเมืองไทย ส่วนคนกลุ่มอื่นที่ยังอยู่ในเมืองจีน ม้งในประเทศไทยยังแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่ คือ ม้งเขียว (ม้งจ้าว) ซึ่งผู้หญิงของพวกเขาก่อล้ามวยใหญ่และนุ่งกระโปรงพลีท กับม้งขาว (ม้งคิ้ว) ผู้หญิงใส่กางเกงและโพกผม ม้งเป็นชาวเขาเผ่าเดียวที่รู้จักใช้ป่าเต็งทำลวดลายบนเสื้อผ้า คนม้งอยู่ในเมืองจีนมาก่อนคนจีนตามแถบแม่น้ำแยงซีเกียง แต่ได้ถอยร่นหนีคนจีนลงมาทางตอนใต้จึงทำให้พวกเขาต้องการอิสรภาพจากอิทธิพลภายนอกมาก

4. **เผ่าเมี่ยน** เมี่ยนไม่มีการแยกเป็นกลุ่มย่อย แต่ตัวเองเป็นกลุ่มย่อยของเข่า กลุ่มย่อยอื่นมี ปู่ปู้ อิว เห่งยั้น และลักเกีย ซึ่งอาศัยอยู่ในเมืองจีน รวมทั้งคนเผ่าเมี่ยนบางส่วนด้วย เมี่ยนเป็นชาวเขาเผ่าเดียวที่มีตัวหนังสือใช้มาหลายร้อยปี โดยการยืมเอาอักษรจีนมาเขียนในภาษาของพวกเขา เพื่อจารึกพิธีทางศาสนาเต๋า โบราณ จดประวัติของตระกูล และใช้เขียนสัญลักษณ์ต่างๆ และจดหมาย นอกจากนี้คนเมี่ยนยังชอบเอาเด็กเผ่าอื่น เช่น ไทยใหญ่และไทยมาเลี้ยงเป็นลูก โดยให้ความรักเสมอภาคเทียบเท่าลูกจริงๆ ของตนเอง เด็กพวกนี้เมื่อโตขึ้นจะกลายเป็นคนเมี่ยนโดยสมบูรณ์ เป็นกำลังทำงานอีกกำลังหนึ่งมากกว่า 10 % ของจำนวนประชากรเมี่ยนเป็นลูกเลี้ยง พวกเมี่ยนเป็นพวกถือเรื่องการวางตัวที่เหมาะสมว่าสำคัญมาก ดังนั้นเมื่อมีงานสังคมพวกเขาจึงไม่ชอบการเดินร่ำเพื่อการรื่นเริงแต่จะชอบคุยกันและเล่นนิทานมากกว่า จะเดินร่ำก็เพื่อพิธีทางศาสนาเท่านั้น

5. **ฟ้องมองกาด** ซึ่งเป็นการละเล่นของชาวไทยใหญ่ มอง แปลว่า ฟ้อง, กาด แปลว่า ไม้คนข้าว รวมกันแล้ว มองกาดคือการเอาไม้ไผ่มาตีกันให้เกิดจิ้งหะวะ มีทั้งหมด 3 จิ้งหะวะ คือเสียงกลองยาว เสียงกลองมองเชิง และเสียงนกโพระดก

6. **เผ่าลีซุ** ลีซุ (ลีซอ) มีอยู่ 2 กลุ่ม ลีซอคำอาศัยอยู่ในจีนและพม่า ชอบแต่งตัวสีมืด ส่วนลีซอดอกอาศัยอยู่ในประเทศไทย ชอบแต่งตัวสีสดและชอบแข่งขันกันเป็นเอก ทุกอย่างเกี่ยวกับตัวเขา เพื่อ ญาติ หมู่บ้าน และสมบัติของเขาต้องดีกว่า เหนือกว่าคนอื่น จึงทำให้เครื่องแต่งกายของผู้หญิงลีซอดอกสวยขึ้นและมีต่อเติมเพิ่มขึ้นทุกปี เมื่อแต่งตัวเต็มที่แล้วเครื่องเงินจะหนักถึง 2 กก. ลีซุเป็นเผ่าที่ไม่กลัวใครและชอบลองของใหม่มากที่สุด นอกจากนี้พวกเขายังชอบเรียนรู้ภาษาอื่นด้วยเพราะภาษาลีซุเป็นภาษาที่ยากเกินกว่าคนอื่นจะมาหัดพูด

7. รัวคาบไฟ ใช้รัวปลุกขวิญทวารก่อนออกรบในสมัยโบราณ

8. เผ่าอาข่า วัฒนธรรมของคนอาข่า (อีก้อ) ทำให้พวกเขามองชีวิตคนเผ่าเป็นการต่อเนื่องกัน เด็กเกิดมาเป็นประกันว่าเผ่าจะไม่สูญพันธุ์ พอโตขึ้นค่อยกลายเป็นผู้สร้างเผ่าและเป็นผู้ รักษา “วิถีชีวิตอาข่า” ในที่สุดก็ตายและกลายเป็นวิญญาณบรรพบุรุษคอยปกป้องลูกหลานต่อไป กฎต่างๆ เหล่านี้ครอบคลุมทุกคนในเผ่าตั้งแต่ต้นนอนจนถึงเข้านอน ตั้งแต่เกิดจนตาย เป็นแนวทางสอนและแนะนำทุกคนในเรื่องของกฎหมายของเผ่า ประเพณี ศาสนา ยาและการรักษาโรค กสิกรรม สถาปัตยกรรม การตีเหล็กและการทำเครื่องใช้เครื่องนุ่มห่ม เพื่อให้ง่ายต่อการจดจำเพราะพวกเขาไม่มีตัวหนังสือใช้ “วิถีชีวิตอาข่า” ได้ถูกแต่งเป็นร้อยกรองในภาษาของเขายาวกว่าหมื่นบรรทัด

ผู้หญิงอาข่าในเมืองไทยแต่งตัวเป็น 3 แบบคือ อุโล้ แต่งโดยพวกที่อยู่เมืองไทยมานานแล้ว หล่อมี่ แต่งโดยพวกที่เพิ่งย้ายมาจากพม่า ผาหมี แต่งโดยหญิงในตระกูลหม่องไปเท่านั้น ผู้แสดงของเราแต่งแบบอุโล่ คนแต่งงานแล้วสวมหมวกทรงสูง (อุเซอะ) ส่วนคนที่เป็น โสดและเด็กสวมหมวกทรงต่ำ (อุโกะ)

9. รัฟัดข้าว เป็นการฟ้อนรำรื่นเริงในปีที่เก็บเกี่ยวข้าว ได้อุดมสมบูรณ์

ภาคผนวก ค

รายงานเบื้องต้น: การรับรู้และใส่ใจต่อความจริงแท้ (Authenticity) ของนักท่องเที่ยวชาวไทยร่วมสมัย

รายงานเบื้องต้นเรื่องการรับรู้และใส่ใจต่อความจริงแท้ (Authenticity) ของนักท่องเที่ยวชาวไทยร่วมสมัย เป็นการนำข้อมูลส่วนหนึ่งที่ได้จากการเก็บข้อมูลนักท่องเที่ยวด้วยแบบสอบถามซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับประเด็นการศึกษาของวิทยานิพนธ์ โดยรายงานเบื้องต้นนี้จะเป็นส่วนขยายให้ผู้อ่านได้เห็นภาพปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในบริบทการท่องเที่ยวร่วมสมัย ในแง่ของความใส่ใจต่อความจริงแท้ของประสบการณ์ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวมักเข้าไปมีบทบาทร่วมอยู่ด้วยเสมอ

“ความจริงแท้” หรือ “ความเป็นของจริงของแท้” เป็นอีกหนึ่งหัวข้อที่ได้รับการกล่าวถึงในแวดวงวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวหลังสมัยใหม่ โดยจะหมายถึงสถานะของพื้นที่ที่ยังคงลักษณะดั้งเดิมตามธรรมชาติหรือลักษณะดั้งเดิมทางสังคม ศิลปะ วัฒนธรรมประเพณี สถาปัตยกรรมและรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนท้องถิ่น โดยไม่ได้มีการเสริมแต่งหรือจัดฉากใดๆ ที่นอกเหนือไปจากสิ่งที่เป็นมาแต่เดิม

ความเป็นของจริง-ของแท้มักถูกอภิปรายถกเถียงกันในฐานะที่เป็นประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ นักวิชาการบางท่านอย่าง Dean MacCannell เชื่อว่าสิ่งที่นักท่องเที่ยวแสวงหาก็คือความจริงแท้ (quest for authenticity) ในขณะที่นักวิชาการอย่าง Daniel Boorstin ไม่เชื่อว่านักท่องเที่ยวจะสามารถพบกับประสบการณ์ที่แท้จริง แต่นักท่องเที่ยวเกิดความพึงพอใจได้แม้จะอยู่ในสภาพที่ตัดขาดจากสิ่งแวดล้อมและคนในท้องถิ่น (environmental bubble) และมีความสุขอยู่กับสินค้าทางการท่องเที่ยวที่จัดสร้างขึ้น (pseudo-event)

ในบริบทของการท่องเที่ยวร่วมสมัยของไทย พบว่านักท่องเที่ยวชาวไทยมีความสนใจในเรื่องนี้เช่นกัน โดยนักท่องเที่ยวมีแนวคิดในการจัดแบ่งและนิยามลักษณะของกิจกรรมและประสบการณ์การท่องเที่ยวที่จะได้รับไว้ล่วงหน้า อีกทั้งการให้นิยามความหมายของความจริงแท้ในการ

ท่องเที่ยวจะมีความแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคลด้วย

จากการรวบรวมข้อมูลพบว่าสามารถจัดกลุ่มการให้ความหมายของความจริงแท้ผ่าน การนิยามประสบการณ์จริงและประสบการณ์เทียมทางการท่องเที่ยวซึ่งมีทั้งที่นิยามความหมายใกล้เคียงกับความหมายที่นักวิชาการกำหนดไว้และมีบางส่วนที่แตกต่างออกไปโดยจัดเป็น 2 กลุ่มความคิดใหญ่ๆ ดังนี้

นักท่องเที่ยวกลุ่มแรกมีแนวคิดในการจัดแบ่งและนิยามลักษณะของกิจกรรมและประสบการณ์การท่องเที่ยวว่าเป็นของจริงของแท้ โดยอาศัยรูปแบบการรับรู้เกี่ยวกับสถานที่และกิจกรรมท่องเที่ยว ประสบการณ์ที่เป็นของจริงสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้หมายถึงการเดินทางไปยังสถานที่แห่งนั้นๆ ด้วยตัวเอง เกิดการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้ง 5 โดยตรง

ในขณะที่ประสบการณ์เทียมจะเป็นการรับรู้เรื่องราวผ่านสื่อกลางต่างๆ เป็นการรับรู้ทางอ้อมทั้งจากคำบอกเล่า การดูรูปภาพ การชมรายการสารคดีท่องเที่ยวทางโทรทัศน์ นิตยสาร หรืออินเทอร์เน็ต เช่นในตัวอย่างคำตอบต่อไปนี้

นักท่องเที่ยว T024

ประสบการณ์จริง : ได้สัมผัสบรรยากาศของสถานที่แห่งนั้นด้วยตัวเอง

ประสบการณ์เทียม : การท่องเที่ยวที่ดูจากหนังสือ ทีวี สารคดี คำบอกเล่าจากผู้อื่น

นักท่องเที่ยว T 198

ประสบการณ์จริง : เป็นเรื่องที่เกิดขึ้นกับเราจริง เราได้ลองทำ ได้ไปถึงไปเห็นด้วยตัวของเราเอง

ประสบการณ์เทียม : การท่องเที่ยวเว็บไซต์ สารคดีท่องเที่ยวทางทีวี คำบอกเล่าจากผู้มีประสบการณ์

นักท่องเที่ยว T 172

ประสบการณ์จริง : ได้ไปสัมผัสด้วยตัวเอง ได้เห็น-ได้ยิน-ลิ้มรส-สัมผัส ได้รู้สึกด้วยตัวเอง

ประสบการณ์เทียม : ประสบการณ์ที่ได้รับรู้มาจากบุคคลอื่นอีกที ทำให้เราได้เห็นภาพ รู้สึกสัมผัสโดยที่ไม่เคยได้ประสบเอง

ขณะที่นักท่องเที่ยวอีกกลุ่มหนึ่งมีความคิดเรื่องประสบการณ์ที่จริงแท้ทางการท่องเที่ยวในแนวทางเดียวกับความหมายตามทฤษฎี แต่ก็จะมีการให้ความสนใจในบางแง่มุมเฉพาะเจาะจงลงไปไม่ว่าจะเป็นการได้เข้าไปสัมผัส มีปฏิสัมพันธ์กับพื้นที่และ/หรือคนท้องถิ่นตามสภาพที่เป็นอยู่จริงตามธรรมชาติของพื้นที่และวิถีชีวิต

นัยยะของความเป็นจริงของแท้ยังมีเรื่องของความรู้สึกตื่นเต้น ความแปลกใหม่ การผจญภัยและเข้าถึงได้ยากเข้าไปเกี่ยวข้องด้วย และการที่จะได้สัมผัสกับความจริงแท้ในการท่องเที่ยว บางครั้งยังรวมถึงความใส่ใจและระยะเวลาที่นักท่องเที่ยวใช้ไปกับการอยู่ในพื้นที่นั้นๆ ด้วย

ส่วนกิจกรรม/รูปแบบการท่องเที่ยวที่จัดว่าเป็นประสบการณ์เทียมจึงหมายถึงกิจกรรมที่ผ่านการจัดเตรียมสิ่งต่างๆ เพื่อความพึงพอใจและความสะดวกสบายของนักท่องเที่ยว ซึ่งบางครั้งอาจเป็นลักษณะของการจำลองเหตุการณ์ขึ้นมาโดยไม่ขึ้นอยู่กับเงื่อนไขด้านเวลาและสถานที่ตามคติความเชื่อดั้งเดิม หรือเป็นการจัดสร้างสถานที่ท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่ทั้งหมดหรือเป็นบางส่วนโดยไม่ขึ้นกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ดั้งเดิมของพื้นที่ ไม่มีความเกี่ยวข้องพันกันกับท้องถิ่น เป็นการท่องเที่ยวแบบผิวเผินที่ใช้ระยะเวลาสั้นๆ และนักท่องเที่ยวไม่ได้สัมผัสเรียนรู้เกี่ยวกับท้องถิ่นและวัฒนธรรมชุมชน

ตัวอย่างคำตอบของนักท่องเที่ยวต่อไปนี้จะแสดงให้เห็นถึงลักษณะการนิยามความเป็นจริง-ของแท้ซึ่งมีนัยยะและรายละเอียดแตกต่างกันไป อาทิ

นักท่องเที่ยว T 004

- ประสบการณ์จริง : เวลาไปสถานที่หนึ่งได้เห็นวิถีชีวิตดั้งเดิมที่เป็นตัวตนของคนท้องถิ่นจริงๆ ไม่ใช่จัดตั้งเพื่อให้นักท่องเที่ยวมาดู
- ประสบการณ์เทียม : ไปสถานที่หนึ่งและเห็นหรือรู้สึกว่าเป็นการจัดตั้ง สร้างภาพ ไม่ใช่เกิดจากความเป็นอยู่จริงของคนท้องถิ่น ทำขึ้นเพื่อขายและบริการนักท่องเที่ยวเป็นจุดประสงค์หลัก

นักท่องเที่ยว T 031

- ประสบการณ์จริง : กิจกรรมที่ผจญภัยหรือได้ลงมือทำเอง เช่น ปีนหน้าผา ล่องแก่ง สัมผัสชีวิตวัฒนธรรมของชาวบ้านในหมู่บ้านจริงๆ
- ประสบการณ์เทียม : เที่ยวพิพิธภัณฑ์ ศูนย์วัฒนธรรม underwater world ซึ่งเป็นสถานที่จำลองขึ้นมา

นักท่องเที่ยว T 281

- ประสบการณ์จริง : ไปสัมผัสด้วยตัวเอง เดินทาง ไปดูเอง ดูบรรยากาศที่เป็นของแท้ไม่ได้จัดฉาก ทำตัวสบายๆ เหมาะสมกับสถานที่
- ประสบการณ์เทียม : เที่ยวแบบคณะทัวร์ มีการเตรียมงานรอรับคณะนักท่องเที่ยวเอาไว้ มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบเหมือนอยู่บ้าน ดูเป็นทางการ พิธีกรรมมากเกินไป

นักท่องเที่ยว T 297

ประสบการณ์จริง : เดินป่าศึกษาธรรมชาติ สัมผัสวิถีชีวิตชาวบ้านในท้องถิ่น

ประสบการณ์เทียม : เกี่ยวกับทัวร์ ชะโงกดูสถานที่ต่างๆ เล็กน้อยแล้วกลับ

นักท่องเที่ยว T086

ประสบการณ์จริง : เข้าไปสัมผัสกับธรรมชาติและชื่นชมศิลปวัฒนธรรม สถาปัตยกรรม ธรรมชาติต่างๆ

ประสบการณ์เทียม : สถานที่ๆ จัดกิจกรรมจำลองเหตุการณ์ การแสดง การละเล่นที่ถูกคัด แปลงให้ดูสวยงาม แต่ไม่ใช่วิถีชีวิตจริง

นักท่องเที่ยว T 162

ประสบการณ์จริง : ดำน้ำ เดินป่า แคมป์ปิ้ง ล่องแก่ง ปีนหน้าผา

ประสบการณ์เทียม : เที่ยวสวนสัตว์ โรงละคร สถานบันเทิง ประชุมสัมมนา เทศกาลงาน ประเพณี

หลายครั้งที่นักท่องเที่ยวได้นำเอาความจริงแท้เข้าไปผูกติดและเชื่อมโยงความสัมพันธ์กับ รูปแบบของกิจกรรมจึงทำให้การท่องเที่ยวทางธรรมชาติ การท่องเที่ยวแนวผจญภัย การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มักอยู่ในกลุ่มที่จะให้ประสบการณ์ที่จริงแท้ได้มากกว่ารูปแบบการท่องเที่ยวที่เน้นความบันเทิง เช่น สวนสนุก สวนสัตว์ โรงละคร การท่องเที่ยวที่เน้นการจับจ่าย (shopping) หรือการท่องเที่ยวที่เกิดจากการจัดพื้นที่เพื่อนำเสนอภาพจำลองต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวอย่างการเที่ยวงาน เทศกาลประจำปี การแสดงแสงสีเสียง หรือพิพิธภัณฑ์ เป็นต้น จนบางครั้งนักท่องเที่ยวจะพูดถึงความจริงแท้ผ่านชื่อกิจกรรมดังที่ปรากฏในตัวอย่างสุดท้าย

ตามความคิดของ MacCannell การที่นักท่องเที่ยวมีความใส่ใจในเรื่องความเป็นของจริงของแท่งการท่องเที่ยวนี้เองที่ทำให้เกิด “ความเป็นของแท้ที่ถูกจัดฉาก” (Staged authenticity) ซึ่งหมายถึงสิ่งประดิษฐ์ทางวัฒนธรรม การแสดง และพฤติกรรมที่นักท่องเที่ยวยอมรับว่าเป็นของจริง หรือเป็นการจำลองสภาพก่อนที่จะมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น (a reasonable facsimile of pre-tourist situation)

ดังนั้น การแสดงพิธีกรรมพื้นเมืองบนเวที การแสดงย้อนเรื่องราวประวัติศาสตร์ประกอบ แสงสีเสียง การผลิตสินค้าหัตถกรรมให้นักท่องเที่ยวเห็นต่อหน้า ล้วนเรียกว่าเป็นการจัดฉากเพื่อเหตุผลทางการท่องเที่ยวทั้งสิ้น การจัดฉาก/จัดแสดงทางการท่องเที่ยวนั้นก็หนีไม่พ้นการใช้สัญลักษณ์ ภาพตัวแทนและการสื่อความหมายเข้ามาเกี่ยวข้องดังที่เคยเขียนไว้ในบทที่ 3 เพื่อให้.nyะของความ เป็นของจริง-ของแท้ถูกสื่อสารออกไป

แม้จะดูเหมือนว่านักท่องเที่ยวเห็นความสำคัญถึงความเป็นของจริงของแท้ในการท่องเที่ยว แต่สิ่งที่ดูเหมือนจะขัดแย้งกันอยู่ (paradox) ก็คือในเชิงปฏิบัตินักท่องเที่ยวกลับไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความใส่ใจในความจริงแท้ของประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวมากเท่าที่แสดงออกทางความคิด

นักท่องเที่ยวต่างรู้ว่าสิ่งที่ได้พบเห็นในการท่องเที่ยวนั้นเป็นการจัดฉากแต่ก็ไม่ได้มีท่าทีตอบสนองในเชิงปฏิเสธ กลับพร้อมที่จะร่วมเล่นเป็นส่วนหนึ่งไปในการแสดง (play / game) เหล่านี้ ประสบการณ์ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวจึงมักเกิดขึ้นผ่านการเล่นหรือการมีปฏิสัมพันธ์กับสัญลักษณ์

สัญลักษณ์ได้ครอบครองพื้นที่ทั้งในการท่องเที่ยวและในความคิดของผู้คนจนกลายเป็นมายาคติหรือสิ่งที่สามารถใช้เป็นตัวตัดสินความจริงแท้ทางการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวได้เลยทีเดียว ดังคำตอบของนักท่องเที่ยวในกลุ่มตัวอย่างต่อไปนี้

นักท่องเที่ยว T428

ประสบการณ์จริง : การได้ไปท่องเที่ยวไปยังจังหวัดใดๆ และได้มีส่วนร่วมหรือได้ไปเที่ยวกิจกรรม/สถานที่ที่เป็นเอกลักษณ์ มีชื่อเสียงของจังหวัดนั้นๆ

ประสบการณ์เทียม : การไปท่องเที่ยวจังหวัดใดๆ แต่ไม่ได้เข้าไปมีส่วนร่วมยังสถานที่หรือกิจกรรมที่มีชื่อเสียงของจังหวัดนั้นๆ

นักท่องเที่ยว T118

ประสบการณ์จริง : ขึ้นคอยสุเทพ ไหว้พระทำบุญ ไปเที่ยวไนท์บาซาร์ชื่อของ

ประสบการณ์เทียม : มาเที่ยวเชียงใหม่แล้วมีแต่ของหรือดูเป็นคนทันสมัยหรือไม่มีสัญลักษณ์ของท้องถิ่นเชียงใหม่เลย

นอกจากความเขยิบยลทางการท่องเที่ยวที่ทำให้ของเทียมกลายเป็นของจริงที่ถูกยอมรับและข้อขัดแย้งในตัวนักท่องเที่ยวที่มีต่อประเด็นความเป็นของจริง-ของแท้แล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่สะท้อนให้เห็นผ่านคำตอบของนักท่องเที่ยวคือนักท่องเที่ยวชาวไทยร่วมสมัยรับให้สื่อเข้ามามีบทบาทในกระบวนการท่องเที่ยวอย่างมากตั้งแต่เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดความสนใจที่จะท่องเที่ยวไปจนถึงเป็นส่วนหนึ่งในการสร้างประสบการณ์ให้เกิดขึ้นได้

แม้ว่าจะเป็นการรับรู้ภาพ เสียง บรรยากาศ และข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยวผ่านสื่อและแม้จะไม่มีการเดินทางเกิดขึ้นจริงในเชิงระยะทางแต่นักท่องเที่ยวก็สามารถเปิดใจยอมรับได้ว่ามีการเดินทางในเชิงจินตนาการเกิดขึ้นได้ ซึ่งการยอมรับการเดินทางในลักษณะดังกล่าวน่าจะชี้ให้เห็นถึงแนวโน้มที่นักท่องเที่ยวชาวไทยจะกลายเป็น “Post-tourist” ผู้ซึ่งยอมรับและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงในโลกหลังสมัยใหม่ที่ประสบการณ์จริงแท้เป็นสิ่งหายากแต่สามารถถูกสร้างขึ้นใหม่จากองค์ประกอบต่างๆ และทำให้กลายเป็นสินค้าได้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ

นางสาวจี เรืองพรวิสุทธิ

วัน เดือน ปีเกิด

12 พฤษภาคม 2522

ที่อยู่

132/121 หมู่บ้านวิมานอินทร์ ตำบลป่าแดด

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100

E-mail: frimasth@yahoo.com

ประวัติการศึกษา

สำเร็จการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสตรีนครสวรรค์
ปีการศึกษา 2538

สำเร็จการศึกษาปริญญาศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษา
ฝรั่งเศส คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ปีการศึกษา 2542

ประสบการณ์

นักแปล ประจำโครงการวิจัยเพื่อป้องกันการถ่ายทอดเชื้อ

เอช ไอ วี จากมารดาสู่ทารก (Perinatal HIV Prevention Trial)

จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2544-2546

วิทยากร แผนก Training Center บริษัทเชียงใหม่ดีจิตอลเวิร์คส์

จังหวัดเชียงใหม่ ปี 2547-2548